

Rede uitgesproken tijdens het Remembrance-concert op 11 november 2023 in de Sint- Michielskerk te Roeselare

door Geert Messiaen, voorzitter van de Verbroedering van de Roeselaarse vaderlandslievende verenigingen.

VADERLANDSLIEVENDE VERENIGINGEN, ZEG MAAR VREDESBEWEGINGEN

11 november 2023

Het is 105 jaar geleden dat de 1ste WO beëindigd werd.

Het is ondertussen 78 jaar geleden dat er in Europa een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog.

Voor heel wat mensen, waaronder mezelf, is oorlog iets wat we nooit zelf hebben meegemaakt en gelukkig maar.

In West-Europa beleven we momenteel de langste periode ooit zonder oorlog. We moeten ons daar bewust van zijn en gelukkig om zijn. Maar wij mogen de harde realiteit van oorlogen, burgeroorlogen, gewelddadige conflicten die er alom in de wereld zijn, niet uit het oog verliezen: denk maar aan Oekraïne en Israël – Palestina.

Het is echter niet omdat de meeste Belgen op vandaag nog nooit oorlog gekend hebben, dat de gewelddadigheden die in onze contreien tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog plaatsvonden zomaar vergeten mogen worden.

Winston Churchill omschreef het ooit als volgt: "Het verleden vergeten, is zijn terugkeer aanvaarden."

Om de vredesboodschap te verkondigen en ervoor te zorgen dat het verleden niet vergeten wordt, bestaan er vele vredesbewegingen en organisaties en bestaan er ook vaderlandslievende verenigingen.

Hebben deze, of liever bewijzen deze hun nut en rol in de maatschappij? Ik ga daar op basis van geschriften en ervaring dieper op in.

Daarom schets ik eerst even de geschiedenis:

De eerste van dergelijke verenigingen ontstonden reeds in de 19de eeuw in Duitsland.

Oorspronkelijk waren het verenigingen die ernaar streefden een conflict of een oorlog te vermijden of te beëindigen, maar het doel van de vaderlandslievende verenigingen is in de loop der jaren sterk gewijzigd.

Enkel al door de benaming, verzameling van verenigingen van oud-strijders en oorlogsslachtoffers kwamen ze, in het begin, als oubollig over.

In de jaren, vooral na WO 1, sprak men eerder van groeperingen van oud-strijders, zo n 320.000, die zich zeer trouw aan het vaderland en koningshuis manifesteerden, hun plaats opeisten en hulde en eer brachten aan ongeveer 40.000 van hun wapenbroeders die de slachting niet hadden overleefd.

Bij deze groepen vielen geen gewelddadige ontwikkelingen vast te stellen.

Ze verenigden zich massaal in hun eigen strijdersbonden die bijna elke week samenkwamen.

Ze waren zeer strijdbaar en lagen meermaals overhoop met burgemeesters, ministers en regeringen wanneer die niet tegemoetkwamen aan hun wensen.

Alleen in Brussel kwam in 1919 en 1921 een partij van oud-strijders op bij de parlamentsverkiezingen met slogans als “geen oorlog meer, ontwapening !”

Een doordenker voor de verkiezingen van volgend jaar.

Ze eisten ook respect voor hun inspanning. Ze droomden van een rechtvaardiger samenleving.

De oud strijdersbewegingen verschijnen zo in al haar verscheidenheid als de krachtigste beweging in België tijdens het interbellum.

Deze gegevens zijn afkomstig van Martin Schoups en Antoon Vrints verbonden aan de RUG- en neergepend in hun boek “de overlevenden. De Belgische oud-strijders tijdens het interbellum” ; zo werd deze vergeten geschiedenis nieuw leven ingeblazen.

Naderhand ontstonden verenigingen meestal genaamd naar een koning of regiment achter een passend vaandel. Dit is nog steeds het grootste deel van de actuele vaderlandslievende verenigingen.

Met andere woorden echte, hechte vaderlandslievende verenigingen naar letter en geest met trouw en gehechtheid aan het vaderland en koningshuis – bereid tot volle samenwerking en meestal in eensgezindheid.

Of anders gezegd : de wapenspreuk “ééndracht maakt macht is hen niet onbekend“.

Maar daarnaast ontstonden en ontstaan ook verenigingen die streven naar meer, zeg maar uitsluitende autonomie en zelfstandigheid en die een zelfstandiger bestaan en minder hechte, echte of zelfs geen banden met het koningshuis en vaderland in hun vaandel voeren – maar niettemin eveneens sensibiliseringsacties ihkv de vrede op touw zetten en herinneringseducaties organiseren.

Als u het mij vraagt, zijn het eerste soort vaderlandslievende verenigingen de echte, de hechte met trouw aan het vaderland en het koningshuis.

Uit vele toespraken en bijdragen waar ook te lande en uit persoonlijke contacten en zelfs een diepgaande gedachtewisseling met de legerleiding blijft het echter een droom dat Vaderlandslievende verenigingen nog nauwer zouden en moeten gaan samenwerken, uiteraard rekening houdend met het behoud van een zekere autonomie. Een overkoepelende structuur blijft hiervoor aangewezen met stadsbesturen die een doorgedreven samenwerking, met behoud van de administratieve en logistieke ondersteuning levendig houden.

Mag ik hier ook verwijzen naar een toespraak van de heer Ivan Lambrechts, voorzitter van het geheim leger te Sint-Truiden en de burgemeester Ludwig Vandenhove die in 2012 de samenwerking tussen alle vaderlandslievende verenigingen met het stadsbestuur officieel bekrachtigde in een inhoudelijk sterk statement.

De boodschap blijft de herinnering aan het zinloos oorlogsgeweld levendig houden, vooral voor én met de jeugd, met zo origineel mogelijke activiteiten.

Dames en heren, waarde toehoorders, zijn deze verenigingen nog van deze tijd? Of louter nostalgie?

En heeft het nog zin zich druk te maken over het verleden?

Ik probeer het met deze lezing, rede rond 11 november, het blijvend nut van deze verenigingen duidelijk te maken.

Vaderlandsliefde en vrede.

Het woord vaderlandsliefde ... bestaat uit liefde, daaraan gekoppeld vrede of vrede vloeit er zo uit voort. En uit liefde en vrede vloeit vrijheid!

Laat me duidelijk zijn voor een vaderlander gaat het om de liefde voor zijn vaderland. Hun vaderland is België, hun moederland Vlaanderen.

En hebben we niet altijd geleerd .. over vader en moeder geen kwaad woord.

Vaderlandsliefde is een gevoel van trots op bepaalde aspecten van het land van herkomst.

Is daar iets mis mee?

Helemaal niet, al is echte vaderlandsliefde een combinatie van trots en ...soms van schaamte.

Mag ik het zo uitdrukken, trots zijn op je vaderland is gezond, zolang je je ook kan schamen voor je vaderland, voor je landgenoten als ze zich misdragen ..denk bv aan voetbalsupporters die zich misdragen.

Vaderlandsliefde wordt in de regel niet als negatief ervaren, maar verwante begrippen als nationalisme en chauvinisme wel. En terecht ! nationalisme is meer politiek van aard, gericht op de verhouding tussen de staat en het volk.

In zijn bijdrage tot de eigentijdse geschiedenis omschrijft auteur Pieter Lagrou in 1997 het inhoudelijk sterk "welk vaderland voor de vaderlandslievende verenigingen? Oorlogsslachtoffers en verzetsveteranen en de nationale kwestie 1945-1958".

Onafgezien deze historische bijdrage formuleer ik ook een persoonlijke blik vanuit jaren ervaring met vaderlandslievende verenigingen. Een ervaring die reeds van in mijn jeugd jaren starten met mijn engagement bij de Albertisten in Roeselare als "schat"bewaarder.

Vandaag is het m.i. de taak van de vaderlandslievende verenigingen om zij, die voor onze vrijheid vochten, te herdenken en mee te werken aan initiatieven voor een verdraagzame samenleving.

Herdenken is vrede bewaren.

Vaderlandslievende verenigingen zetten hiervoor de toon.

Deze vrijheid en vrede waarvan we in ons land reeds 78 jaar mogen genieten, moeten we in stand houden voor onszelf, maar zeker voor de generaties die na ons komen.

Daarom zijn activiteiten als vandaag van zeer groot belang om daadwerkelijk werk te maken van het respect voor elkaar en voor alle generaties.

Een dagblad publiceerde een 5 tal jaren geleden de resultaten van "het groot jongerenonderzoek dat gevoerd werd bij jongeren tussen 16 en 24 jaar omtrent hun toekomstbeeld".

De resultaten zijn nog steeds actueel – 34 % zegt dat de aanslagen van de laatste jaren hen angst inboezemen - 45 % vreest voor een derde wereldoorlog, 61 % vreest dat oorlogsgeweld enkel nog zal toenemen.

Cijfers uit 2018 ... extrapoleer die gerust naar 2023 ! Ze zijn nog steeds actueel.

Redenen temeer om er met zijn allen aan te werken dat de vrees van de jongeren geen werkelijkheid, zeg maar nooit werkelijkheid wordt.

En geachte toehoorders, scholen spelen hierin een belangrijke rol.

Al op jonge leeftijd moet onze jeugd de basiswaarden 'verdraagzaamheid' en 'respect voor elkaar' voortdurend aangeleerd krijgen, en het besef bijgebracht worden dat hun grootouders en overgrootouders het, toen zij jong waren niet zo goed hadden als wij vandaag, dat zij oorlogen hebben meegemaakt en misschien zelfs daarin omgekomen zijn.

Scholen slaan momenteel alarm over polarisering en radicalisering.

De tijd is misschien rijp om de wereldoorlogen en conflicten wereldwijd tout court in te voeren als sensibiliserend lespakket.

Ook de media spelen hierin een rol – relaas brengen over herdenkingen gebeurt al te weinig - om te zeggen zelden of nooit. Zeker van lokale plechtigheden.

Sommige media geven dan weer het goede voorbeeld, maar vormen de grote uitzondering.

Mag ik bijvoorbeeld de bevrijding van de Polen in september 1944 als voorbeeld stellen? Of de Franse bevrijding in Roeselare. Weerslag van de pers, zowel gesproken als geschreven quasi nihil ...hoeveel Roeselaars zouden weten dat de stad in 1944 bevrijd werd door de polen, in 1918 door de Fransen.

Ik hoop dat er uitgaande van de media, volgend jaar, bij de herdenking van de 80ste verjaardag van onze stad Roeselare “uiteindelijk “wat aandacht aan zal geschonken worden – net als de jaarlijkse herdenking van de Boodschap van de vredesduif op 11 november.

Albert Schweitzer schreef ooit “soldatengraven zijn de grootste predikers van de vrede.”

Er dient meer dan ooit sensibiliserend gewerkt te worden en gewezen te worden op zinloos oorlogsgeweld vroeger en nu, waar ook ter wereld.

Helaas, het blijft een feit dat het enige wat een mens leert uit de geschiedenis is, dat hij er niets uit leert of zeker te weinig.

In het Verenigd Koninkrijk hebben ze die boodschap enkele jaren geleden reeds goed begrepen.

Zo is de Eerste Wereldoorlog opgenomen in het nationale leerprogramma en bestaat er voor de scholen ook de mogelijkheid om jaarlijks een bezoek te brengen aan leper en omstreken.

Ook in België zou dit moeten opgenomen worden in de leerplannen.

Er bestaat vandaag immers heel wat archiefmateriaal en moderne technologie om, op basis van de gebeurtenissen in het verleden, de boodschap 'Nooit meer oorlog' aan de jeugd kenbaar te maken.

Ook herdenkingsdagen zijn in dit kader heel belangrijk als preventie- en sensibilisatie-initiatief.

Door mee te werken aan deze acties leren jongeren dat zij een eigen bijdrage kunnen leveren aan een verdraagzame samenleving en dat zij er mee kunnen over waken dat onze fundamentele rechten niet worden uitgehold.”

Vaderlandslievende verenigingen willen hier graag aan meewerken en in scholen én op onze unieke kerkhoven bezaaid met militaire graven en gesneuvelde burgers, een passende vorming en educatie geven aan onze jeugd - “nooit meer oorlog” is inderdaad meer dan in!

Herinneringseducatie door scholen wordt ook ondersteund bij middel van subsidies door onze provincie West-vlaanderen, zoals bijvoorbeeld bezoeken aan oorlogsmusea.

Naar verluidt is deze boodschap, mogelijkheid van subsidie door onze provincie naar onze scholen nog niet genoegzaam bekend.

Laat ons ook niet vergeten dat de huidige generatie - jongeren - jeugd geen connecties meer hebben van oorlogstoestanden, laat staan herinneringen.

Daar zal dringend moeten aan gewerkt worden - meer en meer.

Sensibilisering de dag van vandaag zal dan ook meer in moeten zijn.

Ieder jaar wordt elke school in Roeselare uitgenodigd door de Verbroedering van de Roeselaarse vaderlandslievende verenigingen om op 11 november om 17h op de oude stedelijke begraafplaats mee te werken aan de boodschap van de Vredesduif. Bijvoorbeeld dit jaar staat dit in het teken van “naar school gaan in de oorlog” – met tekeningen, gedichten, collages, DVD’s enz wordt dit tot uiting gebracht.

Samen moeten we bouwen, ijveren aan een maatschappij met “nooit meer oorlog - een hoop op “nooit meer mensenvernietiging“.

De ideeën van oorlog, religieus fanatisme, rassenhaat en onverdraagzaamheid zijn nog steeds een realiteit in onze samenleving.

Paus Fransciscus omschreef de wrede, zinloze en barbaarse oorlog in Oekraïne terecht als een macabere achteruitgang van de menselijkheid.

Friedrich Nietzsche – Duits dichter en filosoof (1844-1900) schreef ooit : “de oorlog is de winterslaap van de cultuur“.

Ik citeer ook Albert Einstein, toen hij schreef over pacifisme : vrede kan niet door geweld gehandhaafd worden, alleen door elkaar te begrijpen.

Degene die het nut van activiteiten van vaderlandslievende verenigingen niet meer inzien, of stellen : ligt de burger hier nog wakker van? ... vergissen zich .. we moeten blijven ijveren voor vrede, vrijheid en verdraagzaamheid.

Met zijn allen trouwens mogen we terecht fier zijn op onze grootouders die jarenlang in de loopgraven ploeterden, op gevaar van eigen leven, voor onze vrijheid!

Door met zijn allen mee te werken aan en meebelevan van herdenkingen dragen we bij aan een verdraagzame samenleving en waken we erover dat onze fundamentele waarden niet, nooit worden uitgehold, verloochend of belaagd.

Herinneren is beleven, herbeleven om nooit het ultieme belang van verzoening, dialoog en vriendschap uit de weg te gaan.

Herinneren, herbeleven, niet vergeten, zijn meer dan ooit een must in onze samenleving.

Samen met jong en oud moeten we blijven de vredesboodschap verkondigen en ervoor zorgen dat het verleden niet, zeg maar nooit, vergeten wordt.

Een herdenkingsdag , een remembrance concert als deze avond, is, in dit kader heel belangrijk als preventie-en sensibiliseringsinitiatief.

Is het niet verbazend dat we altijd geld vinden om oorlogen te steunen.

Maar geen geld hebben om armoede en honger op te lossen.

Goeie vrienden, een herinnerings-dag als Wapenstilstand is geen doordeweekse dag, geen gewone fait-divers dag, maar een dag tot oproeping en bezinning van geen oorlog, nooit meer oorlog, geen ruzie meer, maar verzoening, dialoog en vriendschap.

Laten we voortdurend vredesduiven lossen die de wereld rondvliegen ,rondsturen en de boodschap uitdragen “maak liefde, geen oorlog“

Dames en heren, vrede is de enige strijd om te vechten!

We zijn met zijn allen de orgelkring Adriaen Willaert bijzonder dankbaar voor dit mooie initiatief deze avond ... samengevat in dit ene woord
: Remembrance

En tot slot .... Vaderlandslievende verenigingen, zijn inderdaad echte, hechte vredesbewegingen.

Ik hoop u overtuigd te hebben.

Ik dank U voor uw geduldig luisteren.

Geert Messiaen

Voorzitter VVVR Verbroedering van vaderlandslievende verenigingen
Roeselare.

11 november 2023

"uit deze tekst mag geciteerd worden, met uitdrukkelijke verwijzing naar de auteur"